

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
คำนำ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับและหน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้	6
1.4.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
1.4.2 หน่วยงานที่จะนำผลการวิจัยไปใช้	6
1.5 นิยามศัพท์	6
1.6 ทฤษฎีหรือกรอบแนวความคิดของโครงการ	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 กฎมณียาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้	10
2.1.1 วัฒนธรรมการกินของคนไทย	16
2.1.2 การใช้ประโยชน์ของสมุนไพรรในชีวิตประจำวัน	18
2.1.3 ประเพณี พิธีกรรม และความเชื่อในการใช้สมุนไพรร	19
2.2 ประเพณีและพิธีกรรมของไทย	22
2.2.1 ความหมายของประเพณีและพิธีกรรม	22
2.2.2 ลักษณะของประเพณีและพิธีกรรม	22
2.2.3 ประเพณีและพิธีกรรมในเทศกาลต่าง ๆ	24
2.2.4 ประเพณีเกี่ยวกับชีวิต	29
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม	31
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ผ่านตัวแบบทางสังคม	31
2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.3.3 ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย	106
ในด้านความเชื่อประเพณี พิธีกรรม	
4.3.3.1 ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้เกี่ยวกับ	106
การส่งเสริมความเป็นมงคล	
4.3.3.2 ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรใช้ในประเพณี พิธีกรรม	123
4.3.4 ภูมิปัญญาไทยในการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในการส่งเสริมสุขภาพ	139
และการรักษาโรค	
4.3.4.1 แบบแผนความเชื่อเกี่ยวกับการนำพืชสมุนไพรใช้	140
4.3.4.2 สรรพคุณของพืชสมุนไพรในการส่งเสริมสุขภาพ	142
และรักษาโรค	
4.3.4.3 การใช้พืชผักสมุนไพรเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ	158
และการรักษาโรค	
4.3.5 ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน	165
4.3.5.1 พืชผักสมุนไพรที่ใช้ทำเป็นเครื่องสำอาง	165
4.3.5.2 พืชผักสมุนไพรที่ใช้ทำเป็นเครื่องนุ่งห่ม	167
4.3.5.3 พืชผักสมุนไพรที่ใช้ทำเป็นสีย้อมผ้าและสีผสมอาหาร	168
4.3.5.4 พืชผักสมุนไพรที่นำมาเป็นอาหารสัตว์	169
4.3.5.5 พืชผักสมุนไพรที่ใช้ฆ่าแมลง กำจัดศัตรูพืช	170
4.3.5.6 พืชผักสมุนไพรที่ใช้ในงานหัตถกรรมพื้นบ้าน	170
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	173
5.1 ภูมิปัญญาไทยในการใช้พืชสมุนไพร	174
5.1.1 ภูมิปัญญาไทยกับการนำพืชสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย	174
5.1.2 ภูมิปัญญาไทยในการบริโภคพืชผักสมุนไพร	175
5.1.3 ภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพรมาใช้ตามวิถีไทย	178
ในด้านความเชื่อ ประเพณี พิธีกรรม	
5.1.4 ภูมิปัญญาไทยในการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในการ	180
การส่งเสริมสุขภาพและการรักษาโรค	
5.1.5 ภูมิปัญญาไทยในการนำพืชสมุนไพรมาใช้ในชีวิตประจำวัน	182

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 ความภาคภูมิใจและวิธีการสืบทอดและเผยแพร่การใช้สมุนไพร	184
5.3 ความแตกต่างระหว่างความเชื่อวัฒนธรรมประเพณีกับการใช้สมุนไพร ในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างผู้มีความรู้ด้านสมุนไพรและประชากรทั่วไป	186
5.3.1 กลุ่มผู้มีความรู้ด้านสมุนไพร	186
5.3.2 กลุ่มประชาชนทั่วไป	188
5.4 นโยบายของรัฐกับการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการนำสมุนไพร มาใช้ในการรักษา	190
5.5 ปัญหาอุปสรรค	192
5.6 ข้อเสนอแนะ	192
5.7 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	194
บรรณานุกรม	195
ภาคผนวก	
1) รายชื่อยาจากสมุนไพร ผลิตโดยองค์การเภสัชกรรม 8 ตำรับ :	200
2) รายชื่อศูนย์ส่งเสริมสุขภาพแผนไทยในส่วนภูมิภาค ปีงบประมาณ 2544 – 2548	202
3) ผลงานวิจัยด้านการแพทย์แผนไทย กระทรวงสาธารณสุข ปี 2540-2551	209
4) คู่มือการใช้ Website การใช้ประโยชน์จากพืชสมุนไพร	215
5) แนวทางการสนทนากลุ่มผู้มีความรู้ทางด้านสมุนไพรและประชาชนทั่วไป	222

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภาคกลางจังหวัดนครปฐม	50
ตารางที่ 2 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดจันทบุรี	57
ตารางที่ 3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือจังหวัดสุรินทร์	63
ตารางที่ 4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี	66
ตารางที่ 5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภาคเหนือจังหวัดเชียงใหม่	71
ตารางที่ 6 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มภาคใต้จังหวัดนครศรีธรรมราช	783

